

Seat No. _____

HB-19080002040301

M. Com. (Sem. IV) Examination

April - 2023

Advanced Cost and Management

Accounting : Group-1 ACC

(New Course)

Time : 2½ Hours / Total Marks : 70

- સૂચના :** (1) દરેક પ્રશ્નના ગુણ પ્રશ્નની જમણી બાજુ દર્શાવેલ છે.
(2) જરૂરી ગણતરી જવાબના ભાગરૂપે દર્શાવવી.

1 જય લિ.ના Z વિભાગે વર્ષ 2022 માટે નીચેના અંદાજ તૈયાર કર્યા છે : **20**

ઘસારા પહેલાંનો નફો	₹ 2,00,000
ઘસારો	₹ 50,000
ચોખ્ખી ચાલુ મિલકતો (તા 1-1-22)	₹ 1,00,000
સ્થિર મિલકતોનું ચોખ્ખું મૂલ્ય (તા. 1-1-22)	₹ 4,00,000
કંપનીની મૂડીની પડતર (Cost of Capital)	10% છે.

Z વિભાગ ₹ 15,000ની ચોપડે દર્શાવેલ કિંમત વાળી એક સ્થિર મિલકત વેચવાનો વિચાર કરે છે. આ મિલકત ₹ 1,200ના વાર્ષિક ઘસારા બાદ વાર્ષિક ₹ 6,000 નફો કમાઈ આપે છે. આ મિલકતના સ્થાને ₹ 40,000ની કિંમતની નવી મિલકત ખરીદવાનો કંપનીનો હેતુ છે. નવી મિલકત વાર્ષિક ₹ 3,000ના ઘસારા બાદ ₹ 12,000નો વાર્ષિક નફો મેળવી આપશે.

(A) જૂની મિલકત વેચવી નથી અને નવી ખરીદવી નથી એમ ધારીને ઉપરના અંદાજોનો ઉપયોગ કરીને,

- રોકાયેલી મૂડી પર વળતર (ROI)
- શેષ આવક (Residual income)ની ગણતરી કરો.

(B) જો જૂની મિલકત વેચી તેના સ્થાને નવી મિલકત ખરીદવામાં આવે તો,

- રોકાયેલી મૂડી પર વળતર (ROI)
- શેષ આવક (Residual income)ની ગણતરી કરો.

અથવા

- 1 એક વસ્તુનું ખૂબ મોટા પ્રમાણમાં ઉત્પાદન કરતી એક કંપનીના ઉત્પાદન વિભાગ 20 દ્વારા જાન્યુઆરી, 2023ની નીચેની વિગતો પરથી નીચે દર્શાવેલા જુદા જુદા અહેવાલ પત્રકો તૈયાર કરો.

(1) પડતર કેન્દ્ર (2) નફા કેન્દ્ર (3) જવાબદારી કેન્દ્ર (4) વિભાગ ચાલુ રાખવો હોય તો લઘુત્તમ ઉત્પાદનના જથ્થાની ગણતરી કરો.

વિગત	અંદાજપત્ર મુજબ રકમ ₹	ખરેખર રકમ ₹
સીધો માલસામાન	10,00,000	12,75,000
સીધી મજૂરી	6,25,000	8,12,500
સમારકામ અને જાળવણી (સ્થિર ₹ 2,50,000)	5,00,000	5,50,000
નિરીક્ષણ ખર્ચ (સ્થિર	2,50,000	2,75,000
વાપરી શકાય તેવો સ્ટોર્સ (ચલિત)	1,87,500	2,37,500
કારખાનાનું ભાડું (સ્થિર)	1,25,000	1,25,000
ઘસારો (સ્થિર)	2,50,000	2,50,000
સાધનો (ચલિત)	62,500	75,000
વીજળી અને બળતણ (ચલિત)	3,75,000	4,50,000
વહીવટી ખર્ચ (સ્થિર)	6,25,000	6,62,500

વિભાગ પાસે 50 ઓળખી શકાય તેવા મશીન છે. જાન્યુઆરી, 2023 દરમિયાન અંદાજપત્ર મુજબ અને ખરેખર મુજબ વિભાગનું ઉત્પાદન અનુક્રમે 20,000 અને 25,000 એકમોનું હતું. તેમ છતાં પણ જો વિભાગ બંધ કરવામાં આવે અને ઉત્પાદન માટે મશીનની સેવાઓ બહારથી સેવાની પડતરને આધારે ભાડે લેવામાં આવે તો આવા જ મશીન માટે સેવાઓનું ભાડું એકમદીઠ ₹ 188 રહેશે.

- 2 મનોજ કંપનીની વિગત પ્રક્રિયા-3ને લગતી આવેલ છે. તેને ધ્યાનમાં લઈ જરૂરી 20 ખાતાઓ બનાવો.

શરૂનો સ્ટોક પ્રક્રિયા-3માં 1500 એકમો અને પડતર ₹ 21,600

પ્રક્રિયા-2માંથી લાવ્યા 63,900 એકમો ₹ 4,96,200 લેખે

પ્રક્રિયા-4માં લઈ ગયા એકમો 56,700

આખર સ્ટોક પ્રક્રિયા-3માં 5400 એકમો

ભંગારના એકમો 3300

પ્રક્રિયા-3માં દાખલ કરેલ માલસામાન ₹ 2,41,080, મજૂરી ₹ 1,18,860,

પરોક્ષ ખર્ચ ₹ 59,430, પ્રક્રિયામાં સામાન્ય ઘટ 5% ઉત્પાદનના

ભંગારની વેચાણ કિંમત ₹ 3 એકમદીઠ છે.

પૂર્ણતાની ટકાવારી

વિગત	શરૂનો સ્ટોક	આખર સ્ટોક	ભંગાર
માલસામાન	70%	80%	100%
મજૂરી	50%	60%	80%
પરોક્ષ ખર્ચ	50%	60%	80%

અથવા

2

- 2 એક કારખાનાનાં શુદ્ધિકરણની પ્રક્રિયાના અંતે ચાર વસ્તુઓ ઉદ્ભવે છે. તા. 31 માર્ચ, 2022ના અંતે પૂરા થતા સમયગાળાના અંતે કુલ સંયુક્ત પડતર ₹ 2,25,000 ઉદ્ભવે છે. ઉત્પાદન વધારાની પ્રક્રિયાની પડતર અને વેચાણ અંગેની માહિતી નીચે પ્રમાણે છે :

વસ્તુ	ઉત્પાદન (કિગ્રા.)	છૂટા પાડવાના બિંદુ પછી વધારાની પડતર ₹	વેચાણ કિંમત ₹
A	12,000	64,500	2,58,750
B	6,000	13,500	22,500
C	3,000	-	9,000
D	6,000	2,250	67,500

જો વધારાની પ્રક્રિયા કર્યા સિવાય છૂટા પડવાના બિંદુ એ જ ચારેય વસ્તુઓનું વેચાણ કરવામાં આવે તો નીચે મુજબ કિલોગ્રામ દીઠ વેચાણ કિંમત મળી રહે.

A - ₹ 15, B - ₹ 6, C - ₹ 3, D - ₹ 7.5

નીચેના આધારે નફાકારકતા દર્શાવતા પત્રકો તૈયાર કરો.

- (1) જો છૂટા પડવાના બિંદુ પછી વધારાની પ્રક્રિયા કર્યા પછી ચારેય વસ્તુઓનું વેચાણ કરવામાં આવે.
- (2) જો ચારેય વસ્તુઓ છૂટા પડવાના બિંદુએ જ વેચવામાં આવે.

- 3 મગન લિ. હાલમાં પોતાની 80% ક્ષમતાએ કાર્યરત છે અને બધું ઉત્પાદન નવીન લિ.ને પૂરું પાડે છે. મગન લિ. પોતાની વસ્તુ ₹ 7,00,000માં નવીન લિ.ને પૂરી પાડે છે અને વેચાણ પર 20% નફો મેળવે છે. એકમદીઠ પ્રત્યક્ષ પડતર સ્થિર છે. પરોક્ષ પડતરના અંદાજો નીચે મુજબ છે :

વિગત	80% ક્ષમતા 20,000 એકમો	90% ક્ષમતા 22,500 એકમો	100% ક્ષમતા 25,000 એકમો
ચલિત ખર્ચ	₹ 1,20,000	₹ 1,35,000	₹ 1,50,000
અર્ધ ચલિત ખર્ચ	₹ 50,000	₹ 55,000	₹ 60,000
સ્થિર ખર્ચ	₹ 1,20,000	₹ 1,20,000	₹ 1,20,000

મગન લિ.ને હાલના ઉત્પાદનના 20% જેટલો નિકાસ ઓર્ડર મળે છે. આ માટે વધારાનો પેકિંગ ખર્ચ ₹ 2,000 થવાની ધારણા છે.

નિકાસ ઓર્ડર અંગે વસ્તુની કિંમત એવી રીતે નક્કી કરો કે જેથી નિકાસ કિંમત પર 10% નફો મળે.

અથવા

- 3 એક વસ્તુ જેની ઉત્પાદન પડતર નીચે મુજબ છે. તેની વેચાણ કિંમત શોધી કાઢો. 15
- માલસામાન ..... રૂ. 2,50,000
મજૂરી ..... રૂ. 2,00,000
પરોક્ષ ખર્ચા ..... રૂ. 1,75,000
- વસ્તુનું ઉત્પાદન અને વેચાણ 1,62,500 એકમોનું છે. રોકાયેલ મૂડીનો સ્થિર ભાગ રૂ. 6,12,500 છે અને ચલિત ભાગ વેચાણ ઉથલાના 40% છે. કમાણીના 40% લેખે કરવેરા ચૂકવ્યા બાદ ચોખ્ખી રોકાયેલી મૂડી પર 12% નફો અપેક્ષિત છે.
- 4 ટ્રેકનોંધ લખો. (કોઈપણ ત્રણ) 15
- (1) પડતર સંચાલનના ચાર આધારસ્તંભો
(2) પડતર સંચાલનના હેતુઓ
(3) સંચાલકીય ઓડિટનું કાર્યક્ષેત્ર
(4) નાણાકીય ઓડિટ અને સંચાલકીય ઓડિટ વચ્ચે તફાવત
(5) ઉત્પાદકતા હિસાબી પદ્ધતિનું મહત્ત્વ
(6) ઉત્પાદકતા અને મૂલ્યવૃદ્ધિનો ખ્યાલ.

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) Right side figures show marks of each question.
(2) Show necessary calculations as a part of answer.

- 1 Z department of Jay Ltd. estimates as follows for year 2022. 20
- Profit before depreciation ..... ₹ 2,00,000
Depreciation ..... ₹ 50,000
Net current assets (as dt. 1-1-22) ..... ₹ 1,00,000
Net value of fixed assets ..... ₹ 4,00,000
Cost of capital of the company is 10%.
- 'Z' department thinks to sale one fix asset which book value is ₹ 15,000. This asset earns yearly net profit of ₹ 6,000 after deduction ₹ 1,200 as depreciation. Company's aim to purchase new asset worth ₹ 40,000 on behalf of this asset. New asset will earn ₹ 12,000 as yearly net profit after deduction ₹ 3,000 depreciation.
- (A) Assume that old asset is not sale and new asset is not purchase, then Calculate from the above information -
- Return on investment
  - Residual income
- (B) If old asset is sale and new asset is purchase, then Calculate:
- Return on investment
  - Residual income.

OR

- 1 A production department of a manufacturing company has furnished the following data January-2023. Prepare statement of (1) Cost center (2) Profit center (3) Responsibility center (4) Minimum production units to carry on business department. 20

Particulars	Budget ₹	Actual ₹
Direct materials	10,00,000	12,75,000
Direct wages	6,25,000	8,12,500
Repairs & Maintenance (Fixed ₹ 2,50,000)	5,00,000	5,50,000
Supervision expenses (Fixed)	2,50,000	2,75,000
Consumable stores (variable)	1,87,500	2,37,500
Factory rent (Fixed)	1,25,000	1,25,000
Depreciation (Fixed)	2,50,000	2,50,000
Tools (Variable)	62,500	75,000
Power & Fuel (Variable)	3,75,000	4,50,000
Administration Expenses (Fixed)	6,25,000	6,62,500

The department has 50 identical machines. During January-2023 the budgeted and actual production of the department are 20,000 and 25,000 units respectively.

However if the department is closed and the machines production services were hired from outside the cost of hiring the services of similar machine would be ₹ 188 per unit.

- 2 Details of Manoj Company Limited for the Process-III is as under. Calculate required all the accounts. 20

Opening stock in Process-III 1500 units at ₹ 21,600

Transfer from Process-II 63,900 units at ₹ 4,96,200

Transfer to Process-IV 56,700 units

Closing stock of Process-III is 5400 units

Units scrapped 3300

Direct material add in Process-III ₹ 2,41,080

Wages ₹ 1,18,860

Overhead ₹ 59,430

Normal loss in Process was 5% of production.

Scrap sold at ₹ 3 per unit.

Degree of Completion:

Particulars	Opening Stock	Closing Stock	Scrap
Material	70%	80%	100%
Labour	50%	60%	80%
Overhead	50%	60%	80%

OR

- 2 In a factory four products are emerged from a process. The total joint cost during the year ended on 31-3-2022 is ₹ 2,25,000. The out put sales and further processing cost are as under: **20**

Product	Output kgs.	Additional Processing cost after split off point (₹)	Sales Value (₹)
A	12,000	64,500	2,58,750
B	6,000	13,500	22,500
C	3,000	-	9,000
D	6,000	2,250	67,500

In case these products were sold before further processing the selling price would have been as under:

A - ₹ 15, B - ₹ 6, C - ₹ 3, D - ₹ 7.5

You are asked to prepare profitability statement based on:

- (1) If the products are sold after split off point and further processing
- (2) If the products are sold at split off point.

- 3 Magan Ltd. presently operating its plant at 80% capacity to manufacture a product only to meet the demand of Navin Ltd. Magan Ltd. supplies the product to Navin Ltd. for ₹ 7,00,000 and earn profit of 20% on sales. Direct cost per unit is constant. The indirect cost estimations are as under: **15**

Particulars	80% Capacity	90% Capacity	100% Capacity
	20,000 units	22,500 units	25,000 units
Variable cost	₹ 1,20,000	₹ 1,35,000	₹ 1,50,000
Semi variable	₹ 50,000	₹ 55,000	₹ 60,000
Fixed cost	₹ 1,20,000	₹ 1,20,000	₹ 1,20,000

Magan Ltd. received an export order for the product equal to 20% of its present operation. Additional packing charge will be ₹ 2,000 for this order.

Determine the price of export order to give a profit margin of 10% on export price.

OR

- 3** Find out the selling price of a product having following cost structure: **15**

Material ..... ₹ 2,50,000

Labour ..... ₹ 2,00,000

Overheads ..... ₹ 1,75,000

Sales and production is of 1,62,500 units. Capital employed in fixed is ₹ 6,12,500 and that in current assets is 40% of sales.

12% return is expected on capital employed after paying tax at 40% of net earning.

- 4** Write short notes. (any three) **15**

- (1) Four pillars of cost management
  - (2) Objectives of cost management
  - (3) Functions of management audit
  - (4) Difference between financial audit and management audit
  - (5) Importance of productivity accounting method
  - (6) Productivity and value added concept.
-